

Factsheet: NL02L10b

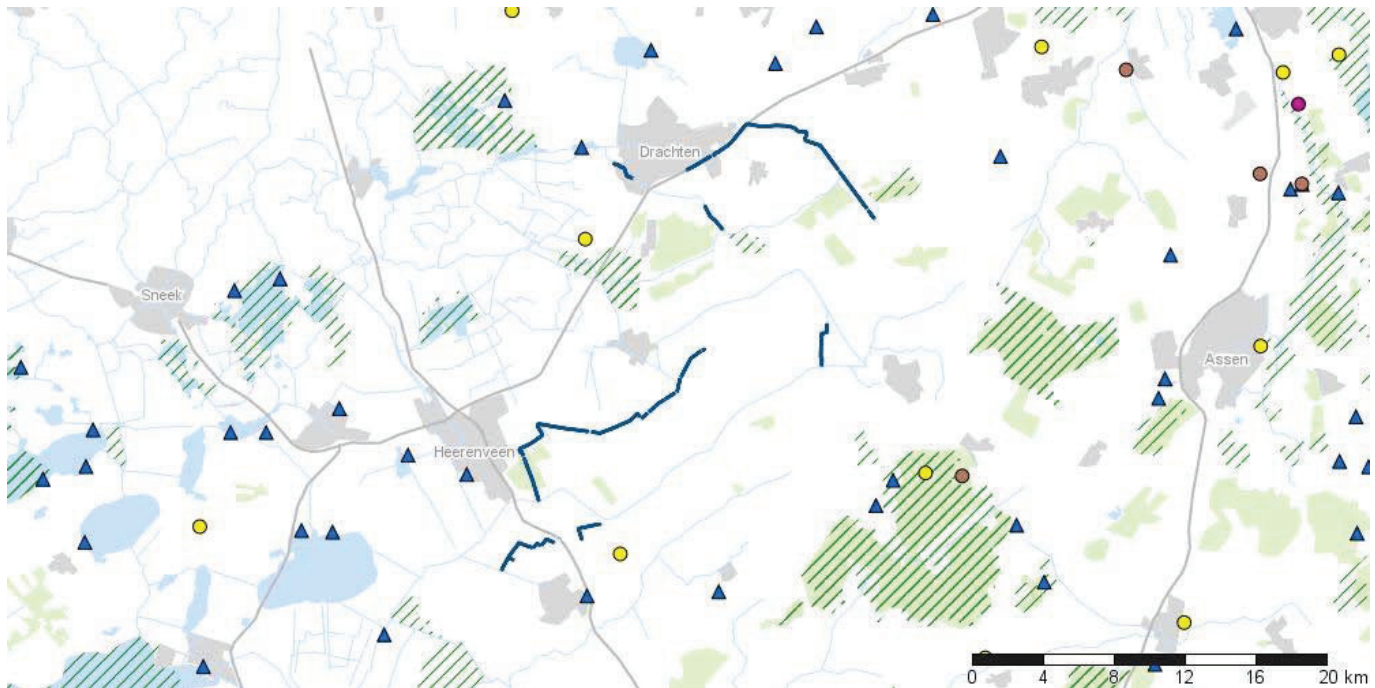
Zuidoost Friesland - vaarten zonder recreatievaart

De informatie die in deze factsheet wordt weergegeven is bijgewerkt tot en met het moment van het aanmaken van deze factsheet, zoals vermeld in de voettekst. Deze factsheet is een werkversie ten behoeve van eigen gebruik door de waterbeheerder. Hoewel waterbeheerders en Informatiehuis Water alles in het werk gesteld hebben om de meest actuele gegevens in deze factsheet te verwerken, kan niet worden uitgesloten dat de factsheet onjuiste of onvolledige informatie bevat.

1. Basisgegevens

Dit onderdeel beschrijft de kenmerken en de status van het waterlichaam en geeft informatie over de beschermde gebieden, die een relatie met het waterlichaam hebben.

Naam:	Zuidoost Friesland - vaarten zonder recreatievaart	Code:	NL02L10b
Deelstroomgebied:	Rijn Noord	Type:	M3
Waterbeheerder:	Wetterskip Fryslân	Status:	Kunstmatig
		Wateronttrekking t.b.v. menselijke consumptie:	Nee
Provincies:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Gemeenten:	Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Weststellingwerf, De Fryske Marren		

KRW Oppervlaktewaterlichaam	Winningen voor menselijke consumptie:
Natura2000 gebied	Publieke grondwaterwinning
Schelpdierwater	Industriële grondwaterwinning
Zwemwaterlocatie	Overige grondwaterwinning
	Inname oppervlaktewater

Karakterschets:

De vaarten zijn gegraven om water af te voeren en turf per boot uit de veenkoloniën te kunnen vervoeren. Scheepvaart vindt thans in deze vaarten niet meer plaats. De totale lengte van deze vaarten was in 2009 circa 58 km. Door de herindeling van delen van de vaarten die tot de boezem behoren is de totaallengte nu circa 47 km. Het water is stilstaand tot langzaamstromend en wisselend van samenstelling (afhankelijk van de weersomstandigheden). De stroomrichting kan gedurende het jaar omkeren. Het profiel is rechte waterbak (rechthoekig of trapeziumvorm) met abrupte overgangen van land naar water maar nu in mindere mate nu er geen scheepvaart meer is.

Beschermde gebieden:

Er zijn geen relevante beschermde gebieden voor dit waterlichaam.

Status: Kunstmatig

Het waterlichaam is door mensen gegraven op een plaats waar voorheen geen water was.

2. Belastingen en effecten van menselijke activiteiten

Voor de analyse van een waterlichaam wordt gebruik gemaakt van de DPSIR methode: Drivers - Pressures - State - Impact - Responses. Bepaalde functies (D) zorgen voor een belasting (P) die invloed heeft op de toestand (S) en het functioneren van het waterlichaam (I), die vragen om een respons (R) via maatregelen en/of toepassing van een uitzondering. Dit blok beschrijft de significante belastingen (D) op het waterlichaam en geeft informatie over de effecten ervan (P). Bij de volgende onderdelen komen S, I en R aan bod.

Menselijke activiteiten en effecten

Categorie	Belasting	Functie	Effect
puntbronnen	Rioolwaterzuiveringsinstallaties	Stedelijke ontwikkeling	Het effluent van de rwzi te Wolvega wordt geloosd op de Schipsloot. Het effect is relatief groot vanwege de geringe verdunning.
diffuse bronnen	Landbouwactiviteiten	Landbouw	Belasting met stikstof (N) en fosfaat (P).
regulering waterbeweging	Fysieke wijziging watersysteem - anders / overig	Anders	Kunstwerken belemmeren de vismigratie
overige belastingen	Introductie van exoten / uitheemse soorten en plagen	Transport	Uitheemse planten kunnen de ecologische toestand verstoren.

Toelichting:

De verbanden tussen de onderdelen van de DPSIR methode worden geanalyseerd en zo mogelijk berekend aan de hand van de ecologische sleutelfactoren (STOWA, 2011). De ecologische sleutelfactoren (ESF's) vormen een kader voor het uitvoeren van een systeemanalyse. Dit denkkader is met ondersteuning van STOWA binnen Waternet ontwikkeld en geoperationaliseerd in het landelijke Volg- en Stuursysteem. Elke ESF staat voor een essentiële factor die op orde moet zijn voor de realisatie van een gezond ecologisch systeem. Per ESF zijn specifieke maatregelen gedefinieerd die bijdragen aan het voldoen aan de ESF en daarmee bijdragen aan de gewenste ecologische waterkwaliteit. Er zijn negen ESF's die een hiërarchische volgorde kennen. Dat wil zeggen, voor het realiseren van een gezond ecologisch systeem met een goede waterkwaliteit is het pas zinvol om maatregelen voor een ESF te treffen als de voorgaande ESF's voldoen (niet meer beperkend zijn of remmend werken). Door de kennis over een watersysteem binnen het kader van de ESF's te beschouwen wordt inzichtelijk gemaakt welke eigenschappen van het systeem bepalend zijn, welke onderdelen prioriteit hebben en welke maatregelen hierbij passen.

De productiviteit van het water (ESF1) wordt door belasting vanuit de landbouw sterk verhoogd. Het strakke peilbeheer zorgt voor grote debieten in het waterlichaam. De oevers van deze vaarten hebben een steil talud en er zijn vrijwel geen overgangs- of plasdraszones aanwezig (ESF4). Zowel de productiviteit van het water (ESF1) als de habitatgeschiktheid (ESF4) worden sterk benadeeld door het huidige strakke peilbeheer. Het ontbreken van oeverzones en overstromingsvlakten vormt een belemmering voor paaiplaatsen voor vis. De maatregelen voor natuurvriendelijke oever worden hierop ingezet. Het onderhoud en beheer (ESF6) worden ook afgestemd op stimulatie van natuurontwikkeling en het creëren van meer geschikte habitats (ESF4).

Rapportage: Trends in stikstof- en fosforconcentraties in het beheergebied van Wetterskip Fryslân, Deltares, 2013

3. Doelen en toestand

Dit onderdeel beschrijft doelen en toestand (S) van het waterlichaam. Daarbij wordt gemotiveerd indien wordt afgeweken van nationaal vastgestelde doelen en indien de toestand achteruit gaat. Duidelijk wordt voor welke biologische groepen en stoffen het waterlichaam niet voldoet (I).

Ecologische toestand

Biologie	GEP	Toestand 2009	Toestand 2015	Prognose 2021	Prognose 2027
Macrofauna (EKR)	≥ 0,60	 *			
Overige waterflora (EKR)	≥ 0,60	 *			
Vis (EKR)	≥ 0,60	 *			
Fytoplankton (EKR)	≥ 0,60	 *			

Algemeen fysische chemie

Fosfor totaal (zomergemiddelde) (mg P/l)	≤ 0,15	 *			
Stikstof totaal (zomergemiddelde) (mg N/l)	≤ 2,80	 *			
DIN (winterperiode) (mg N/l)	NVT				
Zoutgehalte (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	≤ 300	 *			
Temperatuur (max. waarde) (gr.C)	≤ 25,0	 *			
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	5,5 - 8,5	 *			
Zuurstofverzadiging(sgraad)(zomergemiddelde) (%)	40 - 120	 *			
Doorzicht (zomergemiddelde) (m)	≥ 0,65	 *			

Specifieke verontreinigende stoffen (normoverschrijding)	Toestand 2009	Toestand 2015	Prognose 2021	Prognose 2027
arseen	 *	 A		
vanadium	 *	 A		

Legenda: blauw = zeer goed / voldoet groen = goed geel = matig oranje = ontoereikend
 rood = slecht / voldoet niet leeg = geen gegevens

*: deze toestandsbeoordeling betreft een expertoordeel.

Afhankelijk van het type KRW-waterlichaam dat gebruikt is voor de toestandsbeoordeling (het doeltype, hier M3) zijn bepaalde maatlatten niet van toepassing. Deze maatlatten zijn met NVT in de toestandskolommen gemarkeerd.

A: Er is sprake van achteruitgang van de toestand ten opzichte van 2009

Motivering ecologische toestand:

Toestand biologie en fysische chemie 2009, 2015 en prognose 2021: Het beeld van waterlichaam Zuidoost Friesland- vaarten zonder recreatievaart is dat de algehele toestand in het veld gelijk is gebleven en dat het doorzicht is verbeterd; er is geen sprake van achteruitgang en macrofyten zijn verbeterd. De beoordeling van vissen in 2009 is te laag ingeschat (zie Basisdocument KRW 2015). De prognose is dat geen achteruitgang optreedt en dat voor fytoplankton en macrofauna, gezien de korte afstand tot de klasse grens en gezien de goede score van de waterplanten, een klasse toename kan worden bereikt.

Onder regie van Rijkswaterstaat wordt onderzocht of er bij arseen en vanadium sprake is van natuurlijke achtergrondgehalten dan wel (historische) lozingen.

Prognose 2027: Het ministerie I&M heeft de waterbeheerders verzocht ook een prognose voor 2027 in te vullen. De KRW schrijft voor dat alle doelen uiterlijk in 2027 worden gehaald. Daarom is de prognose voor 2027 geheel groen (ecologie) gekleurd. Bij de voorbereiding van de derde KRW planperiode zal onderzocht worden of en hoe de doelen in 2027 worden gehaald. Zo nodig worden de doelen bijgesteld binnen de kaders die de KRW daarvoor biedt.

Chemische toestand

Ubiquitaire stoffen

- Geen Ubiquitaire stoffen (normoverschrijding)

Niet-ubiquitaire stoffen (normoverschrijding)	Toestand 2009	Toestand 2015	Prognose 2021	Prognose 2027
fluorantheen	 *			

Motivering chemische toestand:

De overschrijding bij fluorantheen is gebaseerd op metingen in een ander waterlichaam. Onderzocht wordt of het gekozen meetpunt representatief is voor dit waterlichaam.

Rapportage: De chemische toestand van de waterlichamen van Wetterskip Fryslân: Toetsing van de jaren 2011-2014, Ecofide, 2015

Prognose 2021 en 2027: Bij de chemische toestand (prioritair en specifiek verontreinigende stoffen) is de prognose voor 2021 identiek aan de toestand in 2015 omdat het inzicht in de ernst en in de (effectiviteit van) mogelijke maatregelen beperkt is (rood blijft rood). De prognose voor 2027 is blauw (voldoet) ingekleurd in de veronderstelling dat de problemen zijn opgelost en er geen opgaven meer zijn.

Eindoordeel		Toestand 2009	Toestand 2015	Prognose 2021	Prognose 2027
Chemie	Chemie totaal	 *			
	Ubiquitaire stoffen				
	Niet-Ubiquitaire stoffen				
Ecologie	Ecologie totaal	 *			
	Biologie totaal	 *			
	Fysische chemie	 *			
	Specifieke verontreinigende stoffen	 *			

Legenda:

- Chemie: blauw = goed / voldoet rood = niet goed / voldoet niet
- Ecologie: blauw = zeer goed groen = goed / voldoet geel = matig
 oranje = ontoereikend rood = slecht / voldoet niet

*: deze toestandbeoordeling betreft een expertoordeel.

Onder ubiquitaire stoffen wordt verstaan: stoffen waarvan de productie of het gebruik al is verboden, maar die vanwege persistentie nog lang in het milieu zullen voorkomen.

Toelichting:

Het ministerie I&M heeft de waterbeheerders verzocht ook een prognose voor 2027 in te vullen. De KRW schrijft voor dat alle doelen uiterlijk in 2027 worden gehaald. Daarom is de prognose voor 2027 geheel groen (ecologie) en blauw (chemie) gekleurd. Bij de voorbereiding van de derde KRW planperiode zal onderzocht worden of en hoe de doelen in 2027 worden gehaald. Zo nodig worden de doelen bijgesteld binnen de kaders die de KRW daarvoor biedt.

4. Maatregelen

Als de toestand niet aan de doelen voldoet kunnen aanvullende maatregelen nodig zijn (R). Er zijn landelijke en gebiedsgerichte maatregelen. De landelijke maatregelen staan in het maatregelprogramma bij het stroomgebiedbeheerplan. Gebiedsgerichte maatregelen staan hieronder in tabellen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

1. maatregelen in SGBP 2009 voor de periode t/m 2015
2. overige maatregelen uitgevoerd in de periode t/m 2015
3. maatregelen gepland voor de periode 2016 - 2021
4. maatregelen gepland voor de periode 2022 - 2027

Verder is aangegeven wanneer een maatregel is gericht op de opgave op grond van een beschermd gebied.

Maatregelen in SGBP 2009 voor de periode t/m 2015

Oorspronkelijke naam: 1 km natuurvriendelijke inrichting oever Drachten	Omvang: 1 km
SGBP omschrijving: verbreden / nvo; langzaam stromend / stilstaand water	
Initiatiefnemer: Gemeente Smallingerland	
Voortgang: km Uitgevoerd: 1	Motivering:
Toelichting:	

Oorspronkelijke naam: Afkoppelopgave gemeente Opsterland	Omvang: 4,3 ha
SGBP omschrijving: afkoppelen verhard oppervlak	
Initiatiefnemer: Gemeente Opsterland	
Voortgang: ha Uitgevoerd: 4,3	Motivering:
Toelichting: Bakkeveen, Ureterp	

Oorspronkelijke naam: Afkoppelopgave gemeente Smallingerland	Omvang: 15 ha
SGBP omschrijving: afkoppelen verhard oppervlak	
Initiatiefnemer: Gemeente Smallingerland	
Voortgang: ha Uitgevoerd: 15	Motivering:
Toelichting: Drachten	

Oorspronkelijke naam: Natuurvriendelijke oevers	Omvang: 16 km
SGBP omschrijving: verbreden / nvo; langzaam stromend / stilstaand water	
Initiatiefnemer: Wetterskip Fryslân	
Voortgang: km Uitgevoerd: 3 Gefaseerd: 13	Motivering: De opgave wordt grotendeels gefaseerd naar na 2015. Ter compensatie is meer dan 20 ha natuurvriendelijke oevers langs overige KRW-hoofdwatergangen aangelegd.
Toelichting: Regiovariant 2015	

Oorspronkelijke naam: Uitbreiding waterberging in deelsystemen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Wetterskip Fryslân	
Voortgang: stuks Uitgevoerd: 1	Motivering:
Toelichting: Regiovariant 2015	

Oorspronkelijke naam:	Verwijdering 50.000 m3 baggerslib Gemeente Smallingerland Drachten	Omvang:	50.000 m3
SGBP omschrijving:	verwijderen verontreinigde bagger		
Initiatiefnemer:	Gemeente Smallingerland		
Voortgang:	m3 Uitgevoerd: 50.000	Motivering:	
Toelichting:			

Overige maatregelen uitgevoerd in de periode t/m 2015

Er zijn geen overige maatregelen uitgevoerd in de periode t/m 2015

Maatregelen gepland voor de periode 2016 - 2021

Oorspronkelijke naam:	Herprofilering	Omvang:	15 km
SGBP omschrijving:	verbreden / nvo; langzaam stromend / stilstaand water		
Initiatiefnemer:	Wetterskip Fryslân		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Variant 2015-2021		

Oorspronkelijke naam:	Vispassages	Omvang:	4 stuks
SGBP omschrijving:	vispasseerbaar maken kunstwerk		
Initiatiefnemer:	Wetterskip Fryslân		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Variant 2015-2021		

Maatregelen gepland voor de periode 2022 - 2027

Oorspronkelijke naam:	Herprofilering	Omvang:	7 km
SGBP omschrijving:	verbreden / nvo; langzaam stromend / stilstaand water		
Initiatiefnemer:	Wetterskip Fryslân		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Variant 2021 - 2027		

5. Toepassing uitzonderingen

Als de toestand niet aan de doelen voldoet kunnen aanvullende maatregelen nodig zijn, maar er kan ook van een uitzondering gebruik gemaakt worden (R). De KRW biedt ruimte om af te wijken van de doelen. Zo kan de realisatie van doelen worden gefaseerd en kunnen doelen worden verlaagd. Ook mag rekening worden gehouden met bepaalde nieuwe ontwikkelingen. Dit alles moet wel passen binnen de randvoorwaarden van de richtlijn. Het gebruik van deze uitzonderingen en de motiveringen hierbij worden hier weergegeven.

Fasering van doelbereik tot na 2021

Voor alle stoffen en kwaliteitselementen waarvoor in onderdeel '3. Doelen en toestand' is aangegeven dat de prognose voor 2021 niet "goed" is, is fasering aan de orde.

Natuurlijke omstandigheden	Biologie totaal
Onevenredig kostbaar	
Technisch onhaalbaar	

Motivering per motiveringsgrond:

Natuurlijke omstandigheden

n.v.t.

Onevenredig kostbaar

Er is sprake van een gefaseerde uitvoering van de maatregelen op basis van haalbaarheid en betaalbaarheid. De onderbouwing daarvan is beschreven in de Beslisnota en het Basisdocument KRW van Wetterskip Fryslân voor de planperiode 2016-2021. De mate waarin de KRW-opgaven ten aanzien van inrichting, beheer en emissiebeperking in de planperiode worden gerealiseerd is afhankelijk van de beschikbaarheid van cofinanciering (met name POP-3). Indien deze lager uitvallen dan begroot in de KRW-Beslisnota van het waterschap, dan zullen ook de gerealiseerde prestaties in de planperiode lager uitvallen.

Technisch onhaalbaar

n.v.t.

Doelverlaging

Conform beleidsafspraken wordt voor 2021 niet overgegaan tot doelverlaging.

Tijdelijke achteruitgang

Wordt er beroep gedaan op art. 4.6 KRW m.b.t. tijdelijke achteruitgang?

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.6 KRW.

Nieuwe ontwikkelingen

Wordt er beroep gedaan op art. 4.7 KRW m.b.t. nieuwe veranderingen in fysische omstandigheden van het waterlichaam?

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.7 KRW.